

# Щорічний звіт ректора за 2020 рік

Приватний заклад «Інститут «Харківська школа архітектури» є закладом вищої освіти та має ліцензії Міністерства освіти і науки України на провадження освітньої діяльності за спеціальністю 191 «Архітектура та містобудування», галузь знань 19 «Архітектура та будівництво».

Метою діяльності школи є підготовка нових лідерів професії, професіоналів, готових до архітектурної практики, які впевнено володіють професійними навичками, глибокими технічними знаннями, етичними переконаннями, є відповідальними, розуміють контекст та мають власне бачення майбутнього.

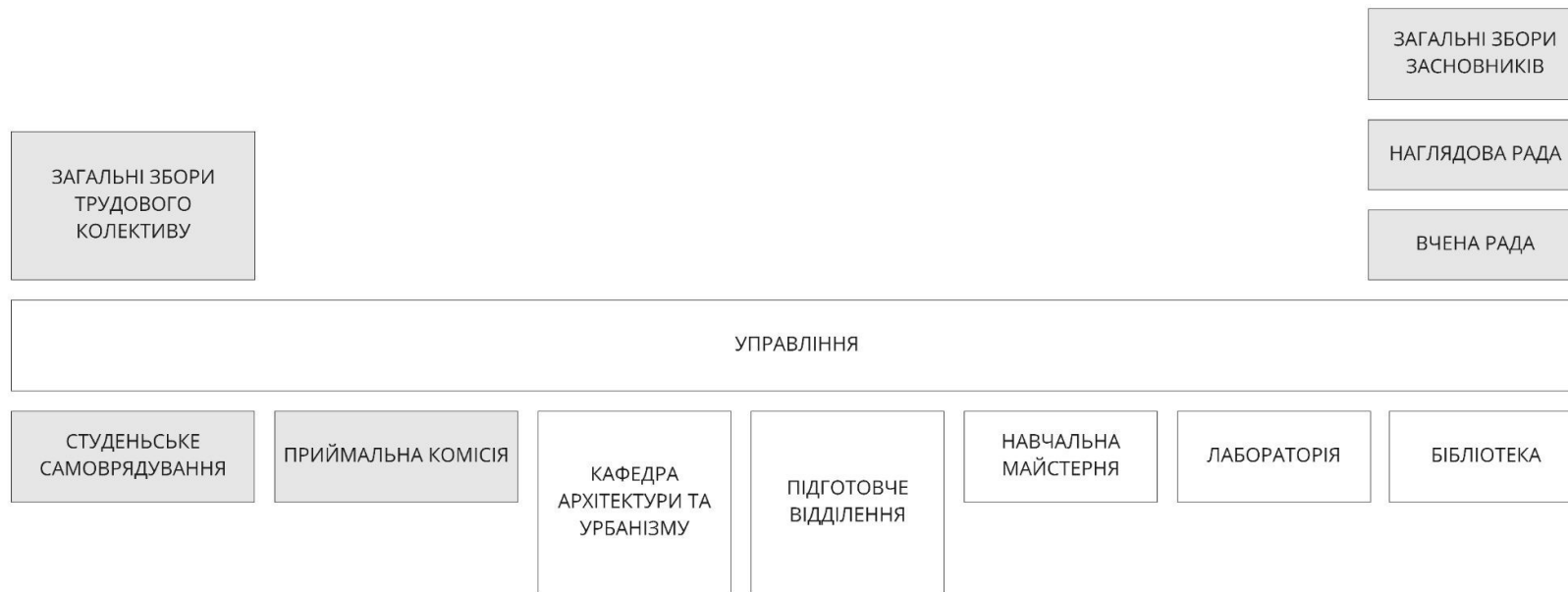
## Структура Приватного закладу «Інститут «Харківська школа архітектури»

Управління Приватним закладом «Інститут «Харківська школа архітектури» згідно Статуту здійснюють:

- Засновники (вищий орган управління);
- Наглядова рада (уповноважений колегіальний орган управління та контролю);
- Вчена рада (колегіальний орган);
- Ректор (керівник, здійснює безпосереднє управління);
- Перший Проректор (заступник Ректора, має делеговані повноваження);

В Інституті діють наступні органи громадського самоврядування:

- Конференція трудового колективу (вищий колегіальний орган громадського самоврядування);
- Загальні збори студентів (вищий орган студентського самоврядування).



Структурні підрозділи:

- кафедра архітектури та урбанізму;
- бібліотека;
- навчальна майстерня;
- підготовче відділення;
- лабораторія.

Як робочий орган в Інституті функціонує Приймальна комісія.

## Органи управління

Ректор – Рибалко Світлана Борисівна

Перший Проректор – Нарижна Олександра Сергіївна

Засновники Приватного закладу «Інститут «Харківська школа архітектури» – опубліковані на [цій сторінці](#).

#### **Наглядова рада:**

- Кожемяко Всеволод Сергійович – Голова
- Михайленко Олег Олександрович
- Саєнко Олександра Миколаївна
- Стеценко Костянтин Вікторович
- Черепинський Олександр Юхимович

#### **Вчена рада:**

- Рибалко Світлана Борисівна – Голова
- Нарижна Олександра Сергіївна – секретар
- Пугачова Марина Анатоліївна
- Полянська Еліна Володимирівна
- Смоленська Світлана Олексіївна
- Орищенко Ольга Дмитрівна
- Соколова Ганна Вікторівна

#### **Керівництво структурними підрозділами здійснюють їх завідувачі:**

- кафедра архітектури та урбанізму – Пугачова Марина Анатоліївна
- підготовче відділення – Палій Анастасія Сергіївна
- бібліотека – Полянська Еліна Володимирівна

#### **Вступна кампанія**

Повноваження Приймальної комісії Приватного закладу «Інститут «Харківська школа архітектури» визначаються Законом України «Про вищу освіту», Положенням про приймальну комісію вищого навчального закладу, затвердженим наказом МОН України від 15.10.2015 №1085, Положенням про приймальну комісію Приватного закладу «Інститут «Харківська школа архітектури», затвердженим Вченою радою 23.05.2018, протокол № 3, Умовами прийому на навчання для здобуття вищої освіти, які щорічно розробляються та затверджуються МОН України та Правилами прийому.

В 2020 році до ХША вступили студенти з Харкова, Києва, Одеси, Львова, Дніпра, Запоріжжя та Івано-Франківська:

- на програму Бакалаврату – 15 здобувачів
- на програму Магістратури – 5 здобувачів
- на програму Нульового року (Харків, Київ, онлайн) – 57 слухачів

Середній бал вступників на програму Бакалаврату – 166,9. На перший курс було зараховано 10 здобувачів освіти за повним терміном навчання та 5 здобувачів освіти за скороченим.

Середній бал вступників на програму Магістратури – 334,6. На перший курс було зараховано 5 здобувачів освіти.

## **Навчальний процес**

У 2020 році в ХША впроваджувались дві освітні програми вищої освіти:

- освітня програма «Архітектура та урбанізм» першого (бакалаврського) рівня; ([PDF ліцензія бакалавр](#))
- освітня програма «Архітектура» другого (магістерського) рівня. ([PDF ліцензія магістр](#))

та програми підготовчого відділення.

Розробка та затвердження освітніх програм в ХША відбулися за прийнятою процедурою: створення концепції, презентації на Вченій Раді, отримання дозволу на розробку концепції та бюджету програми. Освітня програма для бакалаврів затверджена у 2018 році. Освітньо-професійна програма рівня магістр «Архітектура та середовище» затверджена 18. 04 2019 (перейменована на «Архітектура» 26.12.2019) і запущена у жовтні 2020 року.

## **Викладацький склад**

Основними критеріями у підході до викладання є студентоорієнтована та практикоорієнтована програма. Виконання цих критеріїв вимагає відповідної кваліфікації та активної включеності викладачів в освітній процес.

Якість викладання науково-педагогічного та педагогічного складу оцінюється за наступними критеріями:

- виконання індивідуальних планів;
- семестрове опитування студентів про якість викладання дисциплін;
- оцінювання колегами проведення лекцій та практичних занять;
- методичне забезпечення дисциплін;
- активність викладачів в навчальному процесі (залучення в обговорення та внесення зміни до освітньої програм);
- підвищення кваліфікації через участь в семінарах, вебінарах, методичних та наукових дискусіях.

**Студентоцентричне викладання** в ХША передбачає відповідальність і вміння викладача налагодити позитивну і конструктивну комунікацію зі студентами, яка сприяє взаємній повазі; застосування сучасних методик та методів викладання, які забезпечують визнання студента активним суб'єктом навчального процесу та співтворцем освітнього процесу. Викладач ХША перебуває у постійному контакті зі студентом. Студенти отримують від гаранта програми детальну інформацію про освітню програму, її компоненти та взаємозв'язки дисциплін на початку навчального року. Кожен викладач детально ознайомлює студентів з метою і завданнями дисципліни та чітко і прозоро формулює критерії оцінювання дисципліни. Викладач має певну кількість годин (відповідно до індивідуального навантаження) в семестр для індивідуальних консультацій (очних або в ZOOM у зв'язку з пандемією). Окрім цього викладачі перебувають в постійному контакті зі студентом через мейл. Після проміжних результатів оцінювання знань в середині семестру, відбуваються рефлексії зі студентами, де викладачі дають свої коментарі до кожної роботи і поради для роботи над фінальним проектом. Після фінального контролю студентських проектів в кінці семестру відбувається обговорення підсумків проробленої роботи в семестрі.

**Практикоорієнтованість.** При підборі викладачів ХША звертає увагу не лише на педагогічний досвід роботи викладачів, а й професійність та досвід практичної роботи, ціннісні орієнтири, які відповідають викликам сучасної професії архітектора та включеності у світові контексти практики архітектури. Школа постійно розширює базу потенційних викладачів, які мають найкращий практичний досвід та є лідерами у галузях. Для забезпечення якісного виконання освітньої програми, гарант програми запрошує на конкурсній основі викладачів з відповідним практичним та педагогічним досвідом. Конкурс відбувається на основі вивчення резюме, викладацького та практичного досвіду, інтерв'ю та оцінювання пропозицій потенційного викладача щодо методів та підходів викладання дисципліни і впровадження найкращих сучасних практик. Окрім штатного науково-педагогічного та педагогічного складу, щороку до програми добираються викладачі – практики відповідно до змін і впроваджених нових дисциплін. За три роки існування школа вибудувала відносини з кращими архітектурними бюро та професіоналами в Україні та за кордоном, представники яких залучаються до викладання. Серед них такі бюро, як: Drozdov&partners, BuroO, Zotoc&Co, 12N\_URBAN METTERS, CENTRALA, DO ARCHITECTS, ORANGE ARCHITECTS, OUTPOST OFFICE та інші. Запрошені викладачі з архітектурних бюро також є потенційними роботодавцями.

Професіонали-практики, експерти галузі залучаються до викладання від однієї лекції чи воркшопу, серії занять до викладання семестрового студійного проєкту. Окремо проводиться залучення зовнішніх професіоналів до оцінювання проміжних семестрових результатів (переглядів та обговорень студійних проєктів), де студенти отримують розширені відгуки, рекомендації та зауваження, які є важливими для подальшої роботи над семестровим проєктом. Професіонали – практики залучаються до публічної програми школи, студентських дискусій на тему розвитку спеціальності чи окремих тем та проєктів, надають свої бази (бюро) для проходження практик студентів. Під час занять, студенти зустрічаються з представниками архітектурних бюро, відвідують виробництва, зустрічаються з представниками професійних громадських організацій та дослідницьких інституцій.

### **Оцінка викладачів студентами**

Важливим критерієм оцінювання викладачів є семестрове опитування студентів про якість викладання дисциплін. Опитування відбувалося за трьома критеріями – знання предмету, якість викладання, комунікація. В осінньому семестрі 2020/2021 року взяло участь 24 студенти. Результати опитування свідчать, що на загал студенти задоволені якістю викладання в ХША. Загальна кількість викладачів, які викладали в семестрі становить 16 осіб.

Критерії оцінюваннями склали декілька пунктів, кожен показник оцінювався в 5 балів:

1. Викладання матеріалу структурно і логічно.
2. Застосування сучасних інтерактивних методик та підходів у викладанні.
3. Формулювання головних питань теми. 4
4. Роз'яснення складних питань.
5. Підтримання інтересу студентів до предмета (особливо в умовах онлайн навчання).
6. Залучення студентів до обговорення та дискусії.
7. Орієнтація та застосування найновіших матеріалів та літератури по темі.
8. Доброзичливість та тактовність у роботі зі студентами.
9. Об'єктивність в оцінюванні знань студентів.
10. Вміння зняти напругу та втому аудиторії. Перехід школи на періодичне онлайн навчання (відповідно до вимог МОН) було певним викликом для організації навчального процесу. Наперед вироблені та проговорені з викладачами критерії оцінювання лекцій та адаптація занять до онлайн режиму значно полегшили налаштування викладачів та студентів до нової форми роботи.

Ще один критерій за яким оцінюється якість викладання – взаємовідвідуваність і аналіз лекційних та практичних занять. Цього року взаємовідвідування викладачів відбувалося переважно через ZOOM, у зв'язку з періодичним переходом навчального процесу в онлайн.

Оцінки викладачів розподілилися таким чином:

- 4 бали і вище за знання предмету отримали 92% викладачів, 3–4 бали – 8%, найнижчий бал – 0%.
- 4 бали і вище за викладання матеріалу – 79,1%; 3–4 бали – 16,6%; найнижчий бал – 4,1%
- 4 бали і вище за комунікацію зі студентами отримали 83,3% викладачів; 3–4 бали – 12,5%; найнижчий бал – 4,1%

## Освітні програми

- Підготовче відділення «Нульовий рік»

Програма підготовчого відділення впроваджується в Харкові та Києві з 2017 р., у 2020 р. відбувся третій випуск слухачів. Загалом програму пройшло слухачів. Також на підготовчому відділенні були проведені інтенсивні тижневі курси підготовки та короткострокові воркшопи «Basic». У 2020 році вперше було запущено програму нульового року онлайн, на яку вступило 12 студентів з України, Казахстану, Молдови та Австралії.

- Освітня програма «Архітектура та урбанізм» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

Освітня програма протягом 2020 року двічі переглядалась, відповідно до проведених обговорювань та пропозицій від стейкхолдерів. Зміни вносились від 24.08.2020 (протокол №2), від 04.12.2020 (протокол №3). У грудні 2020 року було проведено заходи із виїзної (дистанційної) експертизи від національного агентства забезпечення якості вищої освіти. У 2020/21 році програму першого рівня проходять: 15 студентів 1 курсу, 9 студентів 2 курсу та 9 студентів 3 курсу. Перший випуск студентів заплановано У 2021 році.

- Освітня програма «Архітектура» другого (магістерського) рівня вищої освіти

На програмі, запущеній у 2020 році, навчається 5 студентів. Проходження акредитації заплановане на 2021/22 навчальний рік.

## Оцінювання студентів

Оцінювання знань студентів відбувається в декілька етапів: періодичний, проміжний і підсумковий контроль.

– **Періодичний контроль** здійснюється від заняття до заняття і є накопиченням балів. Критерії поточного оцінювання розписані в робочих програмах силабусів. Викладач кожної дисципліни надає студентам доступ до силабусу (друкована або електронна версія) і детально пояснює критерії поточного оцінювання на першому занятті дисципліни.

– **Проміжний контроль** здійснюється в середині семестру і передбачає проміжний перегляд етапів проектування студента та критики з сторони викладачів. Мета проміжної презентації – проміжний контроль засвоєного навчального матеріалу та виконання завдань для самостійної роботи.

– **Підсумковий контроль** – Фінальна презентація – підсумкова презентація семестрового проєкту. Проводиться у вигляді публічної програми з запрошеними спеціалістами і працевлагодителями, де студенти презентують свої проєкти. Мета фінальної презентації – підсумковий контроль засвоєного навчального матеріалу та виконання завдань для самостійної роботи.

За звітний період була розроблена чітка термінологія і критерії оцінювання студентів.

Рейтинг успішності студентів за результатами 2019-2020 н.р та зимної заліково-екзаменаційної сесії 2020-2021 н.р. на веб-сайті ХША в підрозділі «Документи» розділу «Про ХША».

## **Контроль якості освіти**

Студентоорієнтованість, прозорість навчального процесу та залучення різних учасників до процесу обговорення освітніх програм є запорукою ефективного планування освітнього процесу.

Школа проводить періодичний моніторинг освітньої програми для бакалаврів для покращення якості освітнього процесу, відповідності потребам студентів і цілям школи. Перегляд освітніх програм відбувається раз на рік групою забезпечення з широким залученням до обговорення результатів та внесення змін всіх стейкхолдерів навчального процесу. Магістерська освітня програма буде вперше переглядатися після закінчення першого навчального року у червні 2021 року.

Перегляд програм здійснюється на основі:

1. Оцінки програми групою забезпечення та всіма задіяними викладачами у відповідності до сучасних потреб і викликів професії архітектора. Обговорення ОП відбувається декілька раз на рік з метою внесення поточних якісних змін, а також для визначення необхідності змін для програми наступного року. З учасниками академічної спільноти перед початком семестру проводиться вступний семінар, на якому детально обговорюються всі дисципліни, їх зв'язність у семестрі, синхронізуються завдання, критерії щодо проєктів студентів та проміжних і фінальних захистів семестрових проєктів. Наприкінці навчального року проходить семінар, де обговорюються всі зібрані пропозиції від стейкхолдерів, групи забезпечення, гаранта програми, викладачів, студентів та вносяться відповідні зміни до ОП.
2. Оцінки студентів (опитування) та рефлексії в кінці семестру. Пропозиції від здобувачів отримуються шляхом опитування та зустрічей-обговорень результатів та пропозицій. Опитування проводиться анонімно із відкритими питаннями щодо результатів, дисциплін, освітнього процесу, викладачів, адміністрації, інфраструктури матеріального, методичного та інформаційного забезпечення. Опитування складаються методистом за участі соціолога, викладача ХША, та представлені у вигляді електронних анкет у Google формах, що розсилаються на студентські поштові скриньки. В кінці семестру проходять зустрічі-обговорення програм зі студентами у форматі рефлексії. Здобувачі обговорюють результати, визначають сильні та слабкі сторони і надають пропозиції щодо вдосконалення та змін.



Представники студентського самоврядування можуть ініціювати додаткові заходи та вносити консолідовану позицію від студентів до гаранта ОП та групи забезпечення.

3. Оцінки програми зовнішніми експертами та роботодавцями. В архітектурній професії зазвичай в одній особі поєднується роботодавець та професіонал – практик (експерти). Політика ХША орієнтована на постійне залучення роботодавців та експертів до перегляду програм та внесення пропозицій змін. Їхні пропозиції базуються на аналізі програми відповідно до ринку і досвіду роботи в галузі, а також з випускниками вишів у власних архітектурних бюро. Пропозиції змін до програми також базуються на досвіді реалізації попередньої ОП, оскільки професіоналів – практиків залучається до ведення лекцій, воркшопів чи навіть на семестр для ведення студій. Щороку в кінці семестру проводиться такі обговорення і вносяться зміни в програму.

В результаті моніторингу попередньої освітньої програми бакалаврів було:

- Вдосконалено зміст освітньої програми.
- Адаптовано програму до можливих умов часткового або повного дистанційного навчання (у зв'язку з пандемією).
- Внесено корективи до списку дисциплін, спираючись на відгуки студентів та викладачів після рефлексії навчального року.
- Запроваджено нові дисципліни, які відповідають вимогам сучасних стандартів професійності молодого архітектора та ринку.
- Вдосконалено та приведено до відповідних стандартів вимог робочі програми дисциплін, практик, оновлені силабуси дисциплін, які дають студентам краще уявлення про структуру освітньої програми, взаємозв'язок дисциплін та вимог щодо оцінювання кожного семестру.

Після кожного семестру адміністрація разом з кураторами блоків проводить з викладачами дисциплін усні рефлексії, з метою зібрати інформацію щодо того, наскільки ефективно були реалізовані поставлені цілі та завдання, а також, наскільки студенти досягли запланованих результатів навчання. На основі висновків, зроблених на цих зустрічах-рефлексіях, викладачі вносять зміни до робочих програм дисциплін.

Також після кожного семестру проходять анонімні опитування студентів, де вони надають відгуки на програму та результати дисциплін, результати обговорюються та враховуються під час внесення змін як до робочих програм дисциплін, так і до ОП в цілому. В результаті опитувань було отримано пропозиції щодо корегування практичної частини дисциплін Архітектурні конструкції, уточнення цифрових навичок, корегування дослідження в рамках дисципліни «Основи гуманітарних досліджень міста» тощо.

## **Забезпечення дотримання академічної доброчесності**

ХША дбає про забезпечення дотримання академічної доброчесності працівниками закладів вищої освіти та здобувачами вищої освіти, працює над створенням і забезпеченням ефективної системи запобігання та виявлення академічного плагіату.

Кваліфікаційні та наукові роботи здобувачів вищої освіти, наукові, науково-методичні роботи викладачів перевіряються на предмет дотримання академічної доброчесності. Основні процедури регламентує «Положення про внутрішнє забезпечення якості освіти» (п.3).

Завдання, які студенти готують у текстовому вигляді (це стосується гуманітарного блоку та дисциплін, пов'язаних з теорією архітектури, філософією та соціологією міста, тощо), проходять перевірку на антиплагіат через Сервіс перевірки на плагіат для студентів та викладачів Unicheck. Окрім того, викладачі гуманітарних дисциплін складають завдання таким чином, щоб кожне з них було унікальним, і не мало прикладів для копіювання.

ХША як навчальний заклад, який готує архітекторів, має певну специфіку в перевірці студентських проєктів (які є не текстовими документами) на плагіат. В навчанні архітекторів переважно студенти виконують неформалізовані практичні роботи, експерименти, дослідження та проєкти. Унеможливлення плагіату архітектурних рішень в студентських проєктах забезпечується декількома інструментами.

1. Завдання, які формуються для технічного блоку та семестрових проєктів є унікальними, які не можна скопіювати. Студенти мають проявити креативність у їх реалізації.
2. Архітектурні проєкти студенти виконують впродовж всього семестру і викладачі супроводжують процес роботи над проєктами, детально обговорюють кожен проєкт студента в рамках дисциплін, студій проміжних та фінальних презентацій. Це забезпечує можливість виявлення плагіату вже на початках і в процесі роботи.
3. Захист проєктів проміжного та фінального контролю відбуваються публічно з залученням експертів-практиків, які добре обізнані з сучасними тенденціями в архітектурі і можуть легко виявити плагіат в проєктах студентів. ХША не мало досвіду порушенням принципів доброчесності. Розроблена система моніторингу плагіату дає можливість виявити його ще в процесі роботи студентів над архітектурними проєктами.

## **Навчання в умовах пандемії**

У 2020 році, Харківська школа архітектури, як і весь світ, зіткнулась з необхідністю адаптації освітнього процесу до нових умов роботи під час пандемії COVID-19. За цей період ХША не змінила свій вектор розвитку, запустила нові освітні програми та провело вступну кампанію із збільшеними показниками набору здобувачів та слухачів освіти.

Зважаючи на пандемію COVID-19 та карантинні обмеження було внесено зміни у запланований навчальний процес. У березні 2020 року протягом одного дня відбувся перехід в онлайн формат навчання, зі збереженням навчального навантаження та якості освіти. Онлайн навчання відбувалось на платформі ZOOM, для комунікації та документообігу між студентами та викладачами використовувалась платформа Workplace, а для користування інформаційними матеріалами та створення архіву – сховище Qlink.

Частину літніх канікул було перенесено на травень – для надання студентам та викладачам часу для відпочинку та потенційного входу в офлайн для практичної та студійної роботи. Дотримання карантинних обмежень та невеликі групи, в яких працювали студенти, дозволили завершити навчальний рік оффлайн.

Навчальний процес в умовах COVID-19 закриття можливості приїздів запрошених закордонних фахівців, але відкрив можливість налагодити більш сталі моделі залучення іноземних фахівців із лекціями, проведенням серії занять та воркшопів у форматі онлайн.

## **Матеріально-технічне та інформаційне забезпечення**

У 2020 році було розширено матеріально-технічну базу, а саме закуплено додаткове обладнання для забезпечення якості освіти.

ХША забезпечує наявності необхідних ресурсів для організації освітнього процесу. Акцент робиться на заходах щодо удосконалення організації самостійної роботи здобувачів не лише через постійний моніторинг, актуалізацію дисциплін, а й забезпечення матеріальної бази, навчально-методичних матеріалів та онлайн інструментів для збереження та використання освітнього контенту.

- Google Classroom – створений для кожної дисципліни. В ньому ведеться комунікація викладачів та студентів щодо дисципліни, обмін завданнями, виставлення оцінок.
- Студентські гугл-драйви – створені до кожної дисципліни, на яких ведеться архівація студентських робіт, записи лекцій, розміщення навчальних матеріалів, інформації про відвідуваність та оцінювання.
- Сервер ХША, де зберігаються студентські на навчально-методичні матеріали попередніх років. Цими матеріалами можуть користуватися викладачі для покращення і оновлення своїх дисциплін. На ньому ж розміщена онлайн бібліотека, до яких мають доступ студенти.
- Ліцензовані ZOOM-акаунти, через які ведеться дистанційне навчання.
- Бібліотека школи, яка нараховує 900 видань, переважно іноземних, по теорії і практиці архітектури, яка майже недоступна в бібліотеках України.
- Майстерні, макетна і столярна, де студенти мають можливість як на заняттях так і в позаурочний час (до пізнього вечора) працювати над своїми проектами.

Всі аудиторії оснащені відповідною технікою для забезпечення навчального процесу. Є комп'ютерний клас.

Кожного семестру відбувається моніторинг навчальних ресурсів та технічного забезпечення для оновлення і якісного забезпечення навчального процесу і самостійної роботи студентів.

Для ефективного управління освітнім процесом використовуються ЄДЕБО, сервіс для замовлення документів – web education від ІВС «Освіта», внутрішній гугл-драйв khsa.edu – G Suite.

## **Практики**

- На початку року, між першим та другим семестром (27 січня – 2 лютого 2020 року), було проведено воркшоп – «Майстер план черкаського зоопарку» («Cherkasy Zoo Workshop-II»). Воркшоп проходив протягом 2 тижнів. У воркшопі взяло участь 18 студентів ХША, 10 учасників і 6 тьюторів із України, США, Нідерландів, Німеччини та Канади. Він реалізовувався в рамках договору дослідження із компанією Рошен. Програма воркшопу включала: тренінг із співпереживання з тваринами, перегляд найкращих практик 26 міжнародних зоопарків, мозковий штурм для нових радикальних ідей дизайну та концепція зоопарку, лекція про принципи організації зоопарку від директора Мюнхенського Зоопарку, поїздка до Черкас із вивченням міського контексту та сучасної ситуації в Черкаському зоопарку із Директором Зоопарку, лекція студії Project 7 про передісторію, історію та оновлену частину зоопарку.
- В літній період було проведено серію студентських практик, обов'язкових та по вибору. Всі практики проходили на базі ХША чи в онлайні, що було пов'язано із розповсюдженням епідемії COVID-19. Протягом практики студенти ХША шукають «больові точки» міста та намагаються привернути увагу до проблемних зон. Чи можливо перетворити занедбану ділянку на зручний прохід за два тижні літньої практики? Або ж провести дослідження давно зруйнованої церкви, на місці якої знаходиться сквер? Щоб зробити світ кращим, досить уважно подивитися навколо себе та розпочати з того, що поруч. Для проведення практик-воркшопів було залучено провідних фахівців за темами, яким було присвячено воркшоп.
- Результатом року, стала Виставка року, яку студенти готували у форматі серіалу-рефлексії про навчальний рік. Серіал викладено на ютуб каналі ХША.
- Перший семестр навчального року 2020/21 відбувався із відповідними обмеженнями які були встановлено КМУ та відповідно до Наказу ректора, у випадку поганого самовідчуття одного студента в групі, вся група виходила в онлайн формат.

## **Напрямки дослідницької роботи**

Наукові дослідження Харківської школи архітектури розробляються за напрямками: Адаптивні системи конструкцій; Дослідження інноваційних споруд Харкова ХХ сторіччя; Гуманітарні дослідження міста; Анатомія будівель – тектоніка; Гібридизація функцій та просторів; Геологія та місто.

## **Адаптивні системи конструкцій**

Викладачі Харківської школи архітектури протягом року працюють над новими напрямки наукових пошуків та досліджень, насамперед в рамках «Технічного блоку»:

Кандидат технічних наук Андрій Бідаков, який викладає «архітектурні конструкції», в дисертаційній роботі запропонував методологію розрахунку панелей із поперечно клеєної деревини (ПКД або CLT, англ. cross laminated timber) комбінованих класів міцності та їх вузлових з'єднань на клеєних стержнях з урахуванням зміни геометрії дощок у поперечному перерізі панелі та їх класів міцності. Введення у практику панелей з ПКД комбінованих класів міцності дає змогу розташовувати дошки високих класів міцності у зовнішніх шарах панелі та таким чином зменшити вартість конструкції шляхом оптимізації, виходячи з характеру роботи панелі у складі будівлі. Запропоноване універсальне з'єднання

ПКД панелей на вклеєних стержнях дозволяє виконувати швидкий та спрощений монтаж багатоповерхових і житлових будівель. Актуальність такого з'єднання також підсилюється його виготовленням у виробничих умовах та високою точністю відправних марок з'єднувальних елементів каркасів будівель.

Запропонована у дисертаційній роботі методика випробувань зразків панелей з ПКД при розтягу поперек волокон, відсутня у вітчизняних та європейських нормах і була розроблена під час досліджень у м. Карлсруе (Німеччина) за грантом європейського комітету COST Action FP1402.

### **Наукові публікації за темою:**

1. Bidakov A., «Strength Properties of CLT by Tension Perpendicular to Grain». Short Term Scientific Mission (STSM) Report. COST Action FP1402 «Basis of Structural Timber Design» – from research to standards. (COST-STSM-FP1402-101016-080077), Germany, 2016.  
[https://www.costfp1402.tum.de/fileadmin/w00bt/www/All\\_Members/-Bidakov-STSM\\_Report\\_updated\\_2211.pdf](https://www.costfp1402.tum.de/fileadmin/w00bt/www/All_Members/-Bidakov-STSM_Report_updated_2211.pdf)

2. A. Bidakov. Strength properties of CLT by tension perpendicular to the grain. Загреб, Хорватія, 30-31 березня, 2017. (COST Action FP1402 – 5th Workshop of COST Action FP1402 «Expert Meeting», Zagreb, Croatia, 30-31 March, 2017  
([https://www.costfp1402.tum.de/fileadmin/w00bt/www/PASSWORD\\_WG\\_Members\\_file/FP1402\\_5WG\\_Zagreb\\_WG2\\_Andrii\\_Bidakov.pdf](https://www.costfp1402.tum.de/fileadmin/w00bt/www/PASSWORD_WG_Members_file/FP1402_5WG_Zagreb_WG2_Andrii_Bidakov.pdf))

3. Bidakov A., Raspopov I., Pustovoitova O. Specificity of strength calculation for glued-in steel rods in LVL with unidirectional veneer. Academic journal. Series: Industrial Machine Building, Civil Engineering. – 2(51)'2018, p.196-201.

### **Дослідження інноваційних споруд Харкова ХХ сторіччя**

Професорка Смоленська Світлана Олексіївна, яка викладає в рамках «технічного блоку» курсовий проєкт 2-го курсу «Харківська тектоніка», працює над темою архітектури авангардного модернізму в Україні, її генеза та спадщини. Дослідження присвячене ключовому напрямку в архітектурі та містобудуванні України 1920 –початку 1930-х рр., який автор називає «авангардним модернізмом». Напрямок вперше представлений в його дуальності: як цілісне, своєрідне явище, продукт функціонування народногосподарського комплексу та української культури радянського періоду, разом з тим – в контексті загальноєвропейських тенденцій.

Робота базувалась на першоджерелах: документах, архітектурній графіці, літературі 1920–30-х рр., що дало змогу ввести в науковий обіг широкий пласт фактологічного матеріалу. На підставі наукового аналізу підтверджена спорідненість української архітектури з європейським модернізмом. Розкрито процес становлення напрямку, виявлена сукупність факторів, які обумовили його специфічний характер, встановлено 4 етапи його розвитку. Досліджено містобудівні проєкти й реалізації, архітектурні об'єкти (промислові, громадські, житлові); проаналізовано їх типологічні риси, стильові ознаки; висвітлено значення конкурсної культури; встановлено авторів, які внесли свій вклад у теорію та практику. Доведена

значимість об'єктів українського Модернізму, як невід'ємної частки європейської спадщини. Проаналізовано їх сучасний стан, визначено шляхи збереження, виявлені проблеми реставрації, виділено найбільш значущі об'єкти, які відповідають критеріям Списку світової спадщини.

### **Наукові публікації за темою:**

1.Smolenska S A., Borysenko A S. The Modern Shopping Centers of Kharkiv in Visitors' Perception // IOP Conference Series: Materials Science and Engineering, Volume 907, Innovative Technology in Architecture and Design (ITAD 2020) 21-22 May 2020, Kharkiv, Ukraine.

<https://iopscience.iop.org/article/10.1088/1757-899X/907/1/012071>

2.Smolenska S., Borysenko A. Lessons of the Lost Shopping Complex of the late 19th Century // «Architecture Civil Engineering Environment», 2021. Volume 14 – No. 1 – pp. 33-44. <http://www.acee-journal.pl/1,7,Issues.html>

3.Smolenska S. Redesigning Constructivist Architecture in the 1930s and Retro-Modernisation of Soviet Cities after World War II // Rethinking Modernity: ICOMOS • JOURNALS OF THE GERMAN NATIONAL COMMITTEE LXIX, 2019. 82-86 – [https://www.icomos.de/icomos/pdf/icomosmoderne-neu-denken\\_web\\_5nov2019.pdf](https://www.icomos.de/icomos/pdf/icomosmoderne-neu-denken_web_5nov2019.pdf) German National Library DNB

4.Smolenska S. Avant-garde architecture and art of the 1920s–1930s in Ukraine and European modernism: interpenetration methods // Architectus. – Wrocław: Wydział Architektury Politechniki Wrocławskiej, 2019. – No 3(59). – С. 11-18. [http://www.architectus.arch.pwr.wroc.pl/59/online\\_59a.html](http://www.architectus.arch.pwr.wroc.pl/59/online_59a.html) – 0,7 друк. Арк.

5.Smolenska S., Borysenko A. The evolution of commercial function in Kharkiv's fortress during the 17th-19th centuries // Current issues in research, conservation and restoration of historic fortifications: collection of scholarly articles, Number 10 (Проблеми дослідження, збереження та реставрації об'єктів культурної спадщини. Збірник наукових праць No 10) / Edited by Z. Gardziński and M. Bevez. – Chełm-Lviv: The State School of Higher Education in Chełm; Lviv Politecnic national University, Institute of Architecture, 2018. – P.143-151 (ISSN 2544-6517).

### **Гуманітарні дослідження міста**

Одним з напрямів наукової діяльності Харківської школи архітектури є дослідження українських міст на перетині гуманітарних дисциплін – філософії, антропології, соціології, політології, культурології, мистецтвознавства, кінознавства, в руслі загальних для цих дисциплін поворотів – постколоніального, інтерпретативного, перформативного, просторового, перекладацького тощо. Це дослідження розробляється в рамках напрямку гуманітарного блоку.

Дослідження Бориса Філоненка, керівника гуманітарного блоку та викладача, спрямовані на роботу з локальним контекстом, на заповнення прогалин в сучасній історії архітектури, відкриття та аналіз архівів, розвиток архітектурної критики та підтримку міждисциплінарної дискусії, в якій проблематизація міського життя співіснуватиме з теоретизацією міських феноменів.

#### **Публікації за темою:**

1.Збірка історій про людей і архітектуру. Тексти 11-ти студентів Харківської школи архітектури, написані в рамках програми Гуманітарного блоку [лімітований самвидав]. – Х.: Харківська школа архітектури, 2020.

2.Борис Філоненко. Тимчасово-перманентна гетеротопія наїву. Харківська барахолка та сучасне мистецтво // Космос всередині. Наїв і мистецтво аутсайдерів в Україні та світі: дефініції, історичний контекст, дослідницькі кейси. – К.: Видавництво Артбук, 2020. – С. 175-183.

Кандидат соціологічних наук Заєць Дмитро, викладає в рамках «гуманітарного блогу». Дослідник бачить потенціал екосистемного підходу в дослідженнях різних форм міського капіталу (природні, фізичні, соціальні та культурні структури): від особливостей рельєфу, річок, туманів і посухи до специфіки інституційної довіри. Як теоретичну рамку в своїх дослідженнях використовує екосистемний підхід Чиказької школи соціології, а емпірично працює в руслі якісної методології (інтерв'ю, спостереження, картографія, аналіз візуальних даних). Об'єктом дослідження можуть виступати локалізовані в місті або окремі його території у зв'язку між різними акторами середовища (як люди так і нелюдські середовища), а також локалізовані розриви цих зв'язків.

#### **Публікації за темою:**

1.Рецензія на книгу «Оголене місто» американського соціолога Шарон Зукін. [http://partizaning.org/?p=15414&fbclid=IwAR1rbIp4EO-Wbnv502fNVYWuCUFHtyafnLS7N5KvLexAQW5a\\_cfSr3jIV1A](http://partizaning.org/?p=15414&fbclid=IwAR1rbIp4EO-Wbnv502fNVYWuCUFHtyafnLS7N5KvLexAQW5a_cfSr3jIV1A)

2.Заєц Д. Обнаженный город | Партизанинг [Електронний ресурс] / Дмитрий Заец // Партизанинг. – 2020. [http://partizaning.org/?p=15414&fbclid=IwAR1rbIp4EO-Wbnv502fNVYWuCUFHtyafnLS7N5KvLexAQW5a\\_cfSr3jIV1A](http://partizaning.org/?p=15414&fbclid=IwAR1rbIp4EO-Wbnv502fNVYWuCUFHtyafnLS7N5KvLexAQW5a_cfSr3jIV1A)

3.Заєц Д. Какой город – такая и река [Електронний ресурс] / Дмитрий Заец // ЛЮК. – 2020. <https://lyuk.media/city/rivers-research/?fbclid=IwAR3j9K2SfvV5u7f-zOZ5Rk3Y15fIaenLN9LuFJq-Cr0u49gluCtnIKfWgHQ>

4.Zaiets' D. Kharkiv's Soulful Places: An Artistic Research / Dmytro Zaiets' // Vol. 7 No. 1 (2020): EAST/WEST: JOURNAL OF UKRAINIAN STUDIES (ISSN 2292-7956) / Dmytro Zaiets'. – Kharkiv: EAST/WEST, 2020. – (Vol. 7 No. 1). – С. 219–240.

5.Дмитрий Заец. Гид по одиноким местам // Partizaning,

2019. [http://partizaning.org/?p=15114&fbclid=IwAR2dtLVURZjx4I8Y\\_OioYhYlz5kCf7rN22T0YISkevhNuL3phKRBpyDzLjU](http://partizaning.org/?p=15114&fbclid=IwAR2dtLVURZjx4I8Y_OioYhYlz5kCf7rN22T0YISkevhNuL3phKRBpyDzLjU)

## Публічна діяльність

### Публічна програма ХША

Публічна Програми ХША 2020 – це серії лекцій, презентацій та дискусій, об'єднаних певною темою, яка висвітлюється та обговорюється протягом року.

У 2020 вона була проходила під загальною назвою «Плани на завтра». Яке місце у формуванні майбутнього займає сучасний архітектор та як може діяти, дивлячись уперед? Які має плани? Наскільки істотно вони відрізняються від планів на сьогодні чи навіть планів на вчора? Чи «плани на завтра» це і є старі завдання, що доводиться постійно відкладати на потім?

У рамках Публічної програми 2020 у приміщенні ХША та онлайн (з березня) відбувся ряд лекцій відомих фахівців з архітектури, дизайну та суміжних галузей.

- 1

Павла Федоріва, дослідника житлової політики аналітичного центру CEDOS (м. Київ), магістр географії та міських досліджень, автора Телеграм-каналу «Право на житло». Лекція торкнулася наступних питань: Чим має бути житло: дахом над головою чи вдалою інвестицією? Яку роль в цьому балансі відіграє житлова політика? Якою вона є в Україні, яким є ставлення до неї та які перспективи її реформування? Яка роль архітекторів у цьому процесі, яка вона може/повинна бути завтра?

- 2

Максима Головка, архітектора та співзасновника організації Агенти змін (м. Київ), яка працює над проектами з покращення міського простору: від архітектури та досліджень до графічного дизайну. Спікер TEDx Київ та автор курсу урбан-дизайну. Він розповів про те, як можна ініціювати реальні міські проекти на прикладі навчальних проектів перетворення Кожум'яцької і Вокзальної площ у Києві, що були розроблені студентами курсу з урбан-дизайну.

- 3



Антон Олійника, архітектора та співзасновника BURØ Architects (м.Київ) «Скільки потрібно кв.м для життя? Майбутнє багатоквартирного житла в Україні».

- 4

Сімона де Якобіз та Малгожати Куцевич (польська студія CENTRALA). Лекція мала на меті представити роль архітектора як частини спільної практики у процесі неперервного навчання.

- 5

Роберт Мола про дослідження Студій The Global Free Unit, що присвячені проблемі біженців та міграції (трансляція на фейсбук-сторінці ХША, англійською мовою). Роберт Мол – керуючий директор Publica, професор архітектури та дизайну в Університеті Брайтона та запрошений професор Університету Умео, де разом із низкою міжнародних партнерів він створив та розвиває організацію The Global Free Unit (мережа академічних партнерів з усього світу, що займається дослідженням проблем міграції та кризи біженців).

## Програми для школярів та юнацтва

- Програми для школярів та юнацтва

Кілька разів на рік ХША проводить Дні відкритих дверей для школярів та їх батьків, а також для тих, хто ще не обрав майбутню професію і хоче дізнатися про фах архітектора. У 2020, у п'ятницю, 13 листопада, цей захід пройшов дещо незвично, перетворившись на Ніч відкритих дверей.

- Програма «Студії 14+»

Студії 14+ – це семестрові архітектурні курси для підлітків: з малювання, графіки, архітектури, урбанізму, моделювання, роботи з матеріалами, логічного та критичного мислення та розвитку естетичної культури. На юних студентів чекають три студії: «Графічна культура» (скетчинг, малювання, ілюстрації, графічний дизайн), «Архітектура та матеріальність» (скетчинг, проектування, глина, дерево, матеріальність), «3D студія». Це навчання у новому форматі поза школою, за якого студенти об'єднуються у команди для роботи над проектами разом із досвідченими тьюторами. На студентів чекає мікс з теорії та практики, численні обговорення, експерименти, створення ідей та розробка методів їхньої реалізації.

- Конкурс «Будь архітектором»

У 2020 році вперше було запущено конкурс для школярів 9–11 класів «Будь архітектором», який спрямовано на надання можливостей талановитим учням зі всієї України, отримати знижки чи безкоштовне навчання на програмі бакалаврату та нульового року. Для участі необхідно володіти базовими навичками графічної мови – малюнок, скетчинг чи креслення, але не обов’язково мати досвід у проектуванні. Школярам пропонувалося своїми проектами відповісти а питання «Як ви уявляєте свій ідеальний, цікавий та зручний шкільний простір? Можливо, у вас є ідеї, як вдосконалити вашу їдальню, кабінет географії, спортивний зал, шкільний двір? Які там можуть бути нові меблі та цікаві елементи? Що ви хочете зробити зі стінами, вікнами та стелею? Чим це місце буде особливим, веселим і цікавим для всіх школярів та вчителів? Яка нова ідея у цього простору?» Протягом весни зареєстровані учасники конкурсу мали можливість відвідати освітні зустрічі з архітекторами, дізнатися, як краще побудувати свою роботу над проектом, отримати корисні поради. На конкурс було надіслано 23 роботи з Києва, Харкова, Одеси, Львова, Тернополя, Миколаєва, Кривого Рога, містечок Полтавської, Донецької, Миколаївської, Дніпропетровської, Івано-Франківської областей. Метою організаторів було не тільки знайти талановитих старшокласників та дати їм можливість позмагатися за сертифікати на навчання в США, а й поговорити про проблеми та виклики просторів сучасних українських шкіл, дізнатися, як сучасні старшокласники дивляться на простір своєї школи, які проблеми помічають, та що вони запропонують, аби покращити його.

## **Комунікаційна діяльність**

Протягом року було видано серію публікацій про США на сторінках ЗМІ: Українська правда, Хмарочос, The Village Україна, Platforma, A:1, Education UA, Освіта UA, Люк, місцеві ЗМІ та освітні платформи.